

“Mèxic em permet parlar del sentiment de pertinença des dels ulls d’un iraquità”

Pius Alibek (Ankawa, Iraq, 1955), autor del llibre autobiogràfic *Arrels nòmades*, establert a Barcelona des del 1981, publica a Columna la seva primera novel·la, *El dol del quetzal*, protagonitzada per un jove iraquità exiliat a Madrid que decideix passar un estiu a Mèxic.

—**Sargon, el vostre protagonista, tria Mèxic per atzar. Troba el nom a sota del de Marroc, on desisteix d’anar perquè el visat triga de dos a tres mesos. Però l’autor per què el fa anar a Mèxic?**

—Per una qüestió de similituds en el tema identitari, en el del sentiment de pertinença. De semblança entre dues gran cultures sotmeses des de fa molts anys, entre unes terres que van passar a mans d’uns altres, entre uns homes convertits gairebé en esclaus dels invasors. És a dir, els assirio-caldeus de l’Iraq i els maies, asteques i altres nadius, de Mèxic.

—**Però després entra amb molta força el debat sobre la religió i els déus, en les converses entre l’iraquí i els mexicans.**

—La importància de la idea del déu únic en la nostra evolució cultural és, amb la qüestió de la pertinença, un dels puntals de la novel·la. Perquè el monoteisme posa fi a tota la resta dels déus. El déu únic és dictatorial, no permet la convivència. Al protagonista li crida l’atenció una cosa que a la seva terra natal no es dona i és que a Mèxic els nadius fan conviure els seus antics déus amb el nou déu únic.

—**Quina és la causa d’aquesta diferència?**

—És una qüestió de temps. A Mèxic el monoteisme arriba fa cinc-cents anys i a Mesopotàmia, dos mil. El cristianisme, a Mèxic, també acabarà la convivència entre els déus antics i el nou déu únic. El fenomen *religió* evoluciona de pressa cap a la intolerància. La idea del déu únic és tan permeable que permet manipular la religió per alguns dels seus representants i convertir l’amor en odi.

—**El vostre protagonista se’n va a viure a Madrid perquè no aparegui el tema català, atès que la novel·la parla del sentiment de pertinença?**

—Sí. És totalment intencionat. Així, el seu sentiment de pertinença no es barreja amb altres identitats com pot ser la catalana. I no volia parlar d’aquest sentiment de manera

L'escriptor català d'origen iraquità Pius Alibek publica la novel·la *El dol del quetzal* en l'editorial Columna.

personalitzada, sinó d’una manera molt genèrica. Algun dia ho faré de manera directa i personal.

—**No es va produir una lluita entre el personatge i l’autor, en el sentit que volíeu partir de fets biogràfics comuns, bàsicament el de l’exili, sense caure en l’auto-biografia? És a dir, la lluita entre ficció i autobiografia?**

—Era conscient que en el lector es podia produir aquesta mena de confusió, però no em va preocupar en absolut. Per culpa de les peculiaritats exòtiques de l’origen del protagonista i l’autor, vistos des d’on vivim, Catalunya, es tendeix a pensar que fem literatura testimonial, autobiogràfica. Però oi que, si Quim Monzó utilitza un personatge català que s’interessa per temes catalans, ningú no pensarà que fa un llibre autobiogràfic?

—**Però protagonista i autor tenen el mateix origen; s’exilien la mateixa època i des de la mateixa ciutat, Bàssora; arriben al mateix estat i, a més, tots truquen a la família per saber com**

s’hi cuinava.

—Sí, això són coses comunes entre el protagonista, l’autor i desenes de joves iraquians. I pel que fa a la cuina, us sorprendria l’habilitat per a cuinar que tenen els iraquians de la diàspora. Per a mi també és com un homenatge a un plaer cultural, que he trobat que es comparteix entre l’Iraq i Catalunya, tot i que, per desgràcia, a l’Iraq s’hi hagi hagut de renunciar d’ençà de la guerra d’alliberament de Kuwait i el posterior embargament de dotze anys que va massacrar la població i va modificar l’alimentació del país.

—**La novel·la seria la història de l’agermanament entre dues cultures llunyanes, representada per la història d’amor entre Sargon i Citlali?**

—Més que agermanament, trobada. De trobada entre unes peculiaritats que poden ser comunes en individus de les dues cultures, però també entre les peculiaritats de la persona, de l’individu per si mateix. Perquè abans de formar part d’un col·lectiu, som unitats independents. Quan un dels nuclis de la novel·la és el sentiment de pertinença, aquest plantejament és molt important: què és primer, tu o el bé col·lectiu?

Lluís Bonada